

Jméno Geralda Durrella mnozí z vás určitě znají. Možná že máte doma i jeho knížky, které u nás vyšly. Gerald Durrell je známý anglický zoolog, ochránce přírody a spisovatel, který se proslavil především zásluhami o záchranu mnoha ohrožených druhů živočichů z celé naší planety. Narodil se v roce 1925 v indickém městě Džamšédpuru nedaleko Kalkaty. Později se jeho rodina přestěhovala na řecký ostrov Korfu (Kerkyru) poblíž řecko-albánských hranic. Tam se začal mladý Gerry Durrell zajímat o přírodu, zvláště o zvířata. Často podnikal se svým učitelem Theodorem Stefanidesem výpravy do přírody, při nichž získal nejen mnoho poznatků, ale i živá zvířata.

Pak přišla druhá světová válka a Durrellovi se museli odstěhovat do Anglie. Po válce již dospělý Gerry pracoval v zoo Whipsnade a podnikal výpravy do mnoha zemí světa, kde sbíral různé druhy živočichů pro zoologické zahrady. Už tehdy bylo jeho snem mít vlastní zoo, kde by mohl chovat vzácné

již jen patnáct kusů. V roce 1977 zahájila zoo Jersey odchov s pěti kusy a již v roce 1984 čítaly odchovy sto kusů. Gerald Durrell mohl osobně na ostrov Mauritius dovést a vysadit čtrnáct jedinců tohoto nejvzácnějšího holuba na světě. V roce 1987 bylo vypuštěno do volné přírody dalších jedenáct holubů a tak se podařilo odvrátit nevyhnutelnou záhubu tohoto druhu.

Zoo chová také vzácné bernešky havajské — loni se vylíhla čtyři housata tohoto druhu, jenž se odchovává především na většoznamé farmě pro chov vodních ptáků v Slimbridge (Anglie), kterou řídí slavný ornitolog Peter Scott. Nadace s ním úzce spolupracuje i při chovu dalších ohrožených druhů.

Velkého úspěchu dosáhl Durrell se spolupracovníky i v chovu ušatých bažantů — modrého, hnědého i bílého, jehož populace v zajetí čítala v roce 1969 pouze osmnáct jedinců. Od té doby v Jersey odchovávali již sto šedesát těchto ptáků a většinu z nich vvezli. Odchováno bylo i padesát kusů vzácného ba-

Zoo Geralda Durrella

a ohrožené druhy zvířat. Proto se vypravil do Kamerunu, odkud přivezl pro svou budoucí zoo první zajímavé druhy zvířat. Jeho projekt však nenašel v Anglii pochopení a trvalo celé dva roky, než mohl svůj záměr uskutečnit. Konečně v roce 1958 získal vhodný pozemek na ostrově Jersey, největším v Normanském souostroví, a založil stejnojmennou zoo v okolí zámku Les Augres.

Tato zoologická zahrada není nijak velká, její plocha měří jen 12 akrů (asi 4,8 ha), ale v jejích moderních výbězích a voliérách bylo postupně soustředěno 1 200 jedinců ze 170 vzácných druhů. K zoo náleží i parky a zahrady osázené v roce 1970, o něž se stará kolektiv asi pěti zahradníků, kteří pečují o četné druhy vzácných exotických rostlin. Nejzajímavější je Čínská zahrada, tvořící zároveň atraktivní prostředí pro bílé ušaté bažanty z Tibetu.

Durrell měl s budováním i provozem zoo mnoho problémů a často mu nestačily peníze. Proto v roce 1963 založil Jerseykou nadací pro záchranu divokých zvířat (Jersey Wildlife Preservation Trust). Členy této organizace se stalo deset tisíc zájemců z celého světa, kteří svými příspěvky pomáhají uskutečňovat různé akce. Durrell se chtěl věnovat i výchově dětí a mládeže k hlubšímu vztahu k přírodě a ke zvířatům zvláště, a proto v rámci trustu vytvořil i Dodo Club, jehož členy je již čtyři a půl tisíce dětí do 17 let. Chlapci a děvčata dostávají třikrát ročně klubový zpravodaj Dodo Dispatch, v němž se dočtou o všem, co se v rámci nadace dělá.

Dalším mezníkem v práci Durrellovy zoo bylo otevření Mezinárodního výchovného centra v Les Noyers v roce 1984. Centrum je nedaleko zámku Les Augres a každoročně sem přichází 250 studentů z 50 zemí světa, aby studovali techniku ochrany zvířat, která lze chovat v zajetí. Středisko je velmi dobře vybaveno audiovizuální technikou a má obsáhlou knihovnu se studovnou.

Jinou významnou událostí bylo založení chovného centra pro plazy v roce 1976.

V nejmodernějších teráriích žijí a rozmnožují se kriticky ohrožené druhy ještěřů, hadů a želv při stále teplotě 26 °C. Chovají tam i nejvzácnějšího hada na světě, hroznýška z Kulatého ostrova (Round Island), který leží čtrnáct mil severovýchodně od ostrova Mauritius. V jednom z posledních vydání časopisu Dodo Dispatch se uvádí, že se v roce 1988 podařilo odchovat sedm těchto převzácných plazů.

Na Kulatém ostrově se vedle mnoha druhů vzácných endemických rostlin vyskytuje i osm druhů plazů — dva druhy hadů, tři scinků a tři gekonů. Největší ze scinků z tohoto ostrova je scink Telfairův, kterého chovají v Durrellově zoo od roku 1976. Podařilo se jim odchovat sto padesát mláďat, z nichž dvě třetiny převzaly jiné zoologické zahrady k založení samostatných chovných skupin. Šestnáct současně dovezených gekonů Guentherových se rozmnožilo dokonce na dvě stovky.

Některé vzácné druhy z Durrellovy zoo můžeme obdivovat i u nás, např. husu kuří, kachnu laysanskou a koně Převálského v Praze, lemura vari, klokana parku a ibise skalního ve Dvoře Králové a želvu hvězdnatou a plameňáka chilského v Brně. Naše zoologické zahrady se zoo Jersey přímo spolupracují. Tak například 21. 12. 1988 byl do zoo ve Dvoře Králové zapůjčen samec gorily nížinné Assumbo, narozený 15. 7. 1973.

V chovu goril má totiž zoo Jersey zvlášť velké úspěchy. Samec Jambo se stal do loňského roku otcem šestnácti mláďat a mnoho goril z Durrellova chovu obohatilo chovné skupiny mnoha evropských i severoamerických zoo. Jerseyká zoo proto byla pověřena vedením plemenné knihy goril. Vedle toho chová i orangutany, a to oba poddruhy, bornejský i sumaterský, a oba se zdárně množí.

Proslulý je i odchov mauricijských holubů Mayerových, kteří téměř vyhnuli následkem ničení přirozených biotopů, cyklónů a pronásledováním vysazenými opicemi makaky. Ve volné přírodě žije patrně

žanta Edwardsova, objeveného teprve roku 1897. Všichni bažanti tohoto druhu pocházejí z původních patnácti ptáků dovezených do Francie roku 1923. Jedním z nejmenších, ale nejkrásnějších bažantů je argus mnohooký z vlhkých tropických lesů ostrova Palawan na Filipínách. Na jeho záchraně nadace spolupracuje s filipínskou vládou od roku 1975. V minulém roce se podařilo odchovat dvanáct mláďat bílých ušatých bažantů a osm argusů mnohookých.

Zoo chová i několik druhů z Madagaskaru a Maskarén: kaloně zlatého, lemura katu a lemura vari v poddruhu červeném a černobilém. Mezi další zajímavé druhy můžeme počítat prase babirusu, medvěda brýlatého, hutii jamajskou, araru zeleného, servala, páva konžského, majnu Rothschildovu, sněžného levharta a makaka černého.

Zvířata se v zoo Jersey těší mimořádné péči. Krmi se výhradně naprosto nezavádnou potravou vypěstovanou bez používání strojních hnojiv a chemických prostředků, přičemž většina krmiv se dováží. I zdravotnická péče o zvířata je na vysoké úrovni, o zdraví zvířat se stará veterinární stanice ve spolupráci s biologi nadace a místní nemocnici. Stanice má vlastní karenténu, operační sál i laboratoře.

Nevelká zoo Jersey dosáhla mimořádných úspěchů, a proto patří mezi nejvýznamnější organizace tohoto druhu na světě. Její ředitel a zakladatel Gerald Durrell je pro svůj vědecký přístup i neutuchající nadšení pro ochranu přírody a záchranu ohrožených druhů příkladem pro všechny odborníky pracující v zoologických zahradách i v ochraně přírody. Pro veřejnost pak je jedním z nejúspěšnějších propagátorů ochrany přírody.

Knihy Geralda Durrella: O mé rodině a jině zvířeně, Ptáci, zvířata a moji příbuzní, Chytněte mi guerezu, Šeptající země, Přepelná archa, Zoo v kufuru, Bufuští chrti, Zoo na zámku, Zlatí netopyři a Růžoví holubi, Opilý praes, Růženka je z příbuzenstva, Ostrov v nebezpečí. **T. Grim**